

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Teshuvah in Tanakh

Haftarot & Torah Reading of Yamim Noraim

Sept 8: Book of Yonah
Haftarah for Minchah on Yom Kippur

Sept 15: Parashat Teshuvah
Devarim 30, 1-10.
Parashat HaShavua, last Shabbat of 5782

Sept 22: Yirmeyahu 31
Haftara for Rosh Hashanah

Sept 29: Hoshea 14, 2-10
Haftarah for Shabbat Shuvah

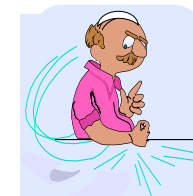
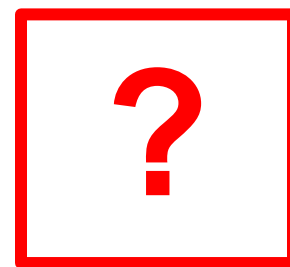

www.tefilah.org

Beni Gesundheit

Beni.gesundheit@tefilah.org

Susan Suna, Audrey Samuels

Intertextuality

Contextuality

Text

לע"נ

אברהם יונה גזונדהייט

Abraham Jonah Gesundheit

תרפ"ח-תשע"ז 1928-2016

Tefillin in Auschwitz

<http://www.tefilah.org/homepage-english/>

Talmud Megilah 31a:

**On Yom Kippur... during Mincha
... they read as the *haftara* the
book of Yonah**

מסכת מגילה ל"א ע"א:

בְּיוֹם הַכְּפוּרִים ... בַּמִּנְחָה
... מִפְּטִירֵין בְּיוֹנָה

Tractate Taanit 2, Mishna 1: "on fast days...the eldest member of the community says to the congregation statements of reproof: Our brothers, it is not stated with regard to the people of Nineveh: And God saw their sackcloth and their fasting. Rather, the verse says: "And God saw their deeds, that they had turned from their evil way" (Yonah 3). And in the Prophets it says: "And rend your hearts and not your garments, and return to the Lord your God" (Yoel 2).

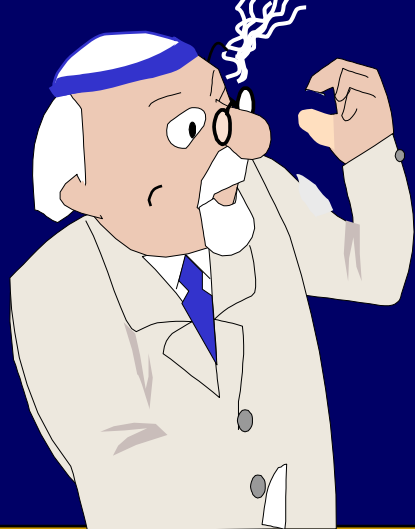
משנה תענית פ"ב מ"א: "סדר תעניות כיצד...
הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו לא
נאמר באנשי נינוה "וירא אלהים את שקם ואת
תעניתם" אלא "וירא אלהים את מעשיהם כי
שבו מדרכם הרעה" (יונה ג'), ובקבלה הוא אומר
"וקרעו לבבכם ואל בגדיכם" (יואל ב')

Abudarham (order of prayers on Yom Kippur)

This haftara comes to teach all people that no one can escape from God if they sinned, as it is written (Tehillim 139, 7) "Where can I go from Your spirit? And where can I flee from Your presence? If I ascend to heaven, You are there; if I lie down in the netherworld, Your are there".

אבודרהם (סדר תפלת יום הכפורים): והטעם
להפטרה זו ללמד לבני העולם שאין אדם יכול
לברוח מפני השם אם עבר עבירות כמו שכתוב
"אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק
שמים שם אתה ואציעה שאול הנך" (תהי' קלט, ז)

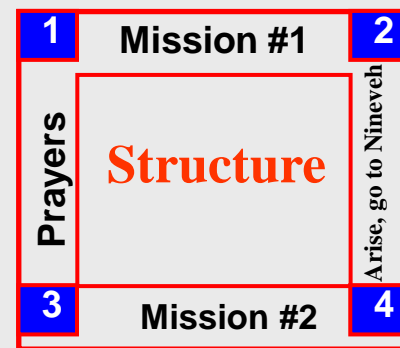
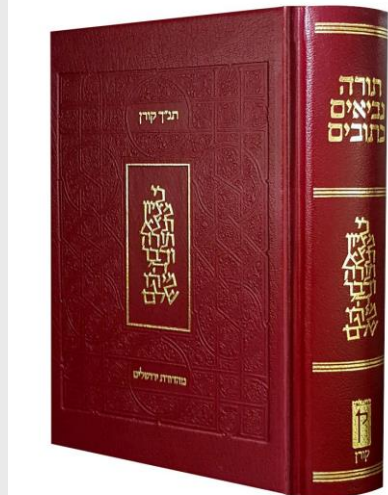

B

והקשרו
& its context

A

ספר יונה
Book of Yonah

www.tefilah.org

b.gesund@gmail.com

בני גזונדהייט "עיונים בספר יונה" בתוך אמנון בזק (עורך) "וביום צום כיפור ייחתמו - קובץ מאמרים על יום הכיפורים", הוצאת תבונות, תשס"ה, 151-197.

ספר יונה

פרק א

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֲמִתַּי לֵאמֹר: (ב) קוּם לֶךְ אֶל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרֵא עָלֶיהָ
 כִּי עֲלֵתָה רָעָתָם לִפְנֵי: (ג) וַיִּקַּם יוֹנָה לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה בָּאָה
 תַּרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה':

(ד) וְה' הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סֵעַר גְּדוֹל מְאֹד
 וַהֲאִנְיָה חֹשֶׁבֶת לַהֲשִׁבֵר: (ה) וַיִּירָאוּ הַמַּעֲלָחִים
 וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֶחָיו

וַיִּטְלוּ אֶת הַכְּלִים אֲשֶׁר בָּאִנְיָה אֶל הַיָּם לְהִקָּל מַעֲלֵיהֶם
 וַיֹּנֶה יָרֵד אֶל יַרְכְּתַי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרֶדִים: (ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רֵב הַחֵבֶל וַיֹּאמְרוּ לוֹ
 מַה לָּךְ נָדָם כֹּה־מָה קָרָא אֶל אֶ-לֹהֵיךָ אוֹלֵי יִתְעַשֶׂת הָאֵ-לֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד:
 (ז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ לְכוּ וּנְפִילָה גּוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּשִׁלְמֵי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ
 וַיִּפְּלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל יוֹנָה:

(ח) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲגִידָה נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ
 מַה מְלֹאכְתְּךָ וּמֵאֵינָן תְּבוֹא מִה אֲרָצְךָ וְאִי מִזֶּה עִם אֲתָה:

(ט) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם עֲבְרִי אֲנָכִי וְאֵת ה' אֵ-לֵהִי הַשְּׂמִים אֲנִי יָרָא אֲשֶׁר עָשָׂה
 אֶת הַיָּם וְאֵת הַיַּבְשָׁה: (י) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָאָה גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

מה זאת עשית

כִּי יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלִּפְנֵי ה' הוּא בָרַח כִּי הֲגִיד לָהֶם:
 (יא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה נַּעֲשֶׂה לָּךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מַעֲלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֵעַר:
 (יב) וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם שְׂאוּנֵי וְהִטְלֵנוּ אֶל הַיָּם וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מַעֲלֵיכֶם
 כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בְשָׁלִי הַסֵּעַר הַגְּדוֹל הִזָּה עֲלֵיכֶם:
 (יג) וַיַּחֲתְרוּ הָאֲנָשִׁים לְהַשִּׁיב אֶל הַיַּבְשָׁה וְלֹא יָכְלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֵעַר עָלֵיהֶם:
 (יד) וַיִּקְרָאוּ אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אָנָּה ה' אֵל נָא נֹאבְדָה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה
 וְאֵל תִּתֵּן עָלֵינוּ דָם נָקִיָּה כִּי אֲתָה ה' כְּאֲשֶׁר חִפַּצְתָּ עִשְׂיָת:
 (טו) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְּלוּ אֹתוֹ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מְזַעְפוֹ:
 (טז) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָאָה גְּדוֹלָה אֶת ה' וַיִּזְבְּחוּ זֶבַח לַה' וַיֵּרְדוּ נְדָרִים:

פרק ב

(א) וַיִּמְנוּ ה' דָּג גְּדוֹל לְכַלְעֵ אֶת יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בַּמַּעַי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת:
 (ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֵ-לֵהִיו מִמַּעַי הַדָּגָה: (ג) וַיֹּאמְרוּ

קְרָאתִי מִצָּרָה לִי
 מִבְּטָן שָׂאוֹל שׁוֹעֲתִי
 אֶל ה' וַיַּעֲנֵנִי
 שְׁמַעַת קוֹלִי:

(ד) וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה
 כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגִלְיָד
 בְּלִבְבַי יָמִים וַיְהִי וַיִּסְבְּבֵנִי
 עָלַי עֲבָרוּ:
 (ה) וְאֲנִי אֲמַרְתִּי
 אֲדָ אוֹסִיף לְהִבִּיט
 נִגְרָשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ
 אֶל הַיָּם קִדְשָׁךְ:

(ו) אֶכְפּוּנֵי מַיִם עַד נַפְשׁ
 סוּף חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי:
 (ז) לְקַצְבֵי הָרִים יֵרְדְתִי
 הָאֲרָץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעַדִּי לְעוֹלָם

וַתַּעַל מִשַּׁחַת חַיִּי
 (ח) בְּהִתְעַשֵּׁף עָלַי נִפְשִׁי
 וַתְּבוֹא אֵלַיךְ תִּפְלִתִי
 ה' אֵ-לֵהִי:
 אֵת ה' וְזָכַרְתִּי
 אֶל הַיָּם קִדְשָׁךְ:

(ט) מִשְׁמָרִים הִבְלִי שׁוֹאֵ
 (י) וְאֲנִי בְקוֹל תוֹדָה
 אֲשֶׁר יֵרְדְתִי אֲשַׁלְמָה
 חֲסָדֶם יַעֲזֹבוּ:
 אֲזַבְחָה לָּךְ
 יְשׁוּעָתָה לַה':

(יא) וַיֹּאמְרוּ ה' לָדָג וַיִּקְא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְשָׁה:

פרק ג

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה שְׁנִית לֵאמֹר: (ב) קוּם לֶךְ אֶל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרֵא אֲלֶיהָ

אֵת הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אֲנָכִי דַבֵּר אֵלֶיךָ: (ג) וַיִּקַּם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל נִינְוָה כְּדַבַּר ה' וַנִּינְוָה הִיְתָה עִיר
 גְּדוֹלָה לֹא-לֵהִיִּם מִהַלָּךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים: (ד) וַיַּחֲלֵל יוֹנָה לְבוֹא בְעִירֵי מִהַלָּךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמְרוּ
 עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וַנִּינְוָה תִּהְיֶה: (ה) וַיִּמְאֲמוּ אֲנָשֵׁי נִינְוָה בֹא-לֵהִיִּם וַיִּקְרָאוּ צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ
 שָׂקִים מִגְדוֹלָם וַעַד קִטְנוֹם: (ו) וַיַּעַבְדוּ אֶת מֶלֶךְ נִינְוָה וַיִּקַּם מִפְּסָאוֹ וַיַּעֲבֵר אֲדָרְתוֹ מַעֲלֵיו וַיִּכַּס
 שָׂק וַיִּשָּׁב עַל הָאֶפֶר: (ז) וַיִּזְעַק וַיֹּאמְרוּ בְּנִינְוָה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וַגְּדִלְיוֹ לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבְּקָר
 וְהַצֹּאן אֵל יִטְעָמוּ מֵאוֹמֶה אֵל יָרְעוּ וַיִּמִּים אֵל יִשְׁתּוּ: (ח) וַיִּתְכַּסּוּ שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרָאוּ
 אֶל אֵ-לֵהִים בְּחֻזְקָה וַיִּשְׁבּוּ אִישׁ מִדְּרֹכוֹ הָרָעָה וּמִן הַחֲמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם: (ט) מִי יוֹדַע יָשׁוּב
 וְנָחַם הָאֵ-לֵהִים וַיִּשְׂבוּ מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד: (י) וַיִּרְא הָאֵ-לֵהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ
 מִדְּרֹכֵם הָרָעָה וַיִּנְחַם הָאֵ-לֵהִים עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דַּבֵּר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:

פרק ד

(א) וַיַּרְעֵ אֶל יוֹנָה רָעָה גְּדוֹלָה וַיַּחֲרוּ לוֹ: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אָנָּה ה' הֲלוֹא זֶה
 דְּבָרִי עַד הַיּוֹתֵי עַל אֲדָמַתִּי עַל כֵּן קִדְמַתִּי לְבָרַח תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אֲתָה אֵ-ל
 חַנוּן וְרַחוּם אֲרָךְ אַפְסָם וְרַב חֲסֵד וְנָחָם עַל הָרָעָה: (ג) וַעֲתָה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי
 מִמִּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: (ד) וַיֹּאמְרוּ ה' הֵהִיטֵב חֲרָה לָּךְ: (ה) וַיִּצָּא יוֹנָה מִן הָעִיר
 וַיִּשָּׁב מִקְדָּם לְעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סִכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בְּצֵל עַד אֲשֶׁר יָרָאָה מַה יְהִיָּה
 בְּעִיר: (ו) וַיִּמְנו ה' אֵ-לֵהִים קִיקִיּוֹן וַיַּעַל מַעַל לַיּוֹנָה לְהִיּוֹת צֵל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ
 מִרְעָתוֹ וַיִּשְׁמַח יוֹנָה עַל הַקִּיקִיּוֹן שִׂמְחָה גְּדוֹלָה: (ז) וַיִּמְנו הָאֵ-לֵהִים תּוֹלַעַת בְּעֻלוֹת
 הַשָּׁחַר לְמַחֲרַת וַתֵּד אֶת הַקִּיקִיּוֹן וַיִּיבֹשׁ: (ח) וַיְהִי כְזָרִחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּמְנו אֵ-לֵהִים רוּחַ
 חַדִּים חֲרִישִׁית וַתֵּד הַשֶּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשְׁאֵל אֶת נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמְרוּ
 טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: (ט) וַיֹּאמְרוּ אֵ-לֵהִים אֶל יוֹנָה הֵהִיטֵב חֲרָה לָּךְ עַל הַקִּיקִיּוֹן וַיֹּאמְרוּ
 הֵיטֵב חֲרָה לִי עַד מוֹת: (י) וַיֹּאמְרוּ ה' אֲתָה חֲסִיתָ עַל הַקִּיקִיּוֹן אֲשֶׁר לֹא עֲמַלְתָּ בוֹ
 וְלֹא גִדַּלְתָּ שָׁבוּן לִילָה הִזָּה וְבוֹן לִילָה אֲבָד: (יא) וְאֲנִי לֹא אֲחוּס עַל נִינְוָה הָעִיר
 הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשָּׂתִּים עֲשָׂרָה רְבוּ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמִינוּ
 לַשְּׂמָאלוֹ וְהִקְמָה רָבָה:

קוים... קָרָא Arise, cry out
 קוים קָרָא Arise, cry out

ספר יונה

פרק א

(א) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֲמִתַּי לֵאמֹר: (ב) קוים לךְ אֶל גִּיּוֹנָה הַעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עָלֶיהָ
 כִּי עָלְתָה רַעְתֶּם לַפָּנִי: (ג) וַיִּקַּם יוֹנָה לְבָרֵךְ תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנָי ה' וַיֵּרָד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה בָּאָה
 תַּרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן שָׂכְרָהּ וַיֵּרָד בָּהּ לְבֹאֵ עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנָי ה':

(ד) ה' הִטִּיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם וַיְהִי סַעַר גְּדוֹל בַּיָּם
 וְהָאֲנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשָּׁבֵר: (ה) וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים
 וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל אֶלֶּהֵינוּ
 וַיִּטְלוּ אֶת הַפְּלִים אֲשֶׁר בְּאֲנִיָּה אֶל הַיָּם לְהַקֵּל מֵעֲלֵיהֶם
 וַיּוֹנֶה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסַּפִּינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדִם: (ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רֵב הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ
 מָה לָּךְ נָרַדְּם קוים קָרָא אֶל אֶלֶּהֵינוּ אֹמְרִי יִתְעַשֶּׂת הָאֶלֶּהֵים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד:
 (ז) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ אֵל רָעוּהוּ לָכוּ וְנִפְּלָה גּוֹרְלוֹת וְנִדְעָה בְּשַׁלְמֵי הַרְעָה הַזֹּאת לָנוּ
 וַיִּפְּלוּ גּוֹרְלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרֵל עַל יוֹנָה:
 (ח) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי הַרְעָה הַזֹּאת לָנוּ
 מָה מְלַאכְתְּךָ וּמֵאִן תִּבּוֹא מָה אַרְצְךָ וַאֲי מִזָּה עִם אֲתָה:

(ט) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲבָרִי אֲנִכִּי וְאַתְּ ה' אֶלֶּהֵי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרָא אֲשֶׁר עָשָׂה
 אֶת הַיָּם וְאַתְּ הַיַּבְשָׁה: (י) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו

מָה זֹאת עֲשִׂית
 כִּי נִדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנָי ה' הוּא בָרַח כִּי הִגִּיד לָהֶם:
 (יא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מָה נַעֲשֶׂה לָּךְ וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסַעַר:
 (יב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׂאוּנִי וְהִטְלִינוּ אֶל הַיָּם וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם
 כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בְּשַׁלְי הַסַּעַר הַגְּדוֹל הִזָּה עָלֵיכֶם:
 (יג) וַיַּחֲתְרוּ הָאֲנָשִׁים לְהִשִּׁיב אֶל הַיַּבְשָׁה וְלֹא כָּלּוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסַעַר עָלֵיהֶם:
 (יד) וַיִּקְרְאוּ אֶל ה' וַיֹּאמְרוּ אֲנֵה ה' אֵל נָא נֹאבְדָה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה
 וְאַל תִּתֵּן עָלֵינוּ דָם נְקִיָּה כִּי אַתְּ ה' בְּאֲשֶׁר חִפְצָתָ עֲשִׂית:
 (טו) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֵהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעָפוֹ:
 (טז) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה אֶת ה' וַיִּזְבְּחוּ זִבְחַ לְה' וַיִּזְכְּרוּ נְדָרֵיהֶם:

הטיל ויטלו והטילני ויטלהו cast
 ויהי סער גדול בים (ד)
 כי הים הולך וסער (יא)
 בשלי השער הזה עליכם (יב)
 כי הים הולך וסער עליהם (יג)
 וייראו המלחים (ה)
 וייראו האנשים יראה גדולה (יא)
 וייראו האנשים יראה גדולה את ה' (טז)
 וייראו המלחים (ה)
 וייראו האנשים יראה גדולה (יא)
 וייראו האנשים יראה גדולה את ה' (טז)

כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל... (דברים כ"א, ח)

הטיל ויטלו והטילני ויטלהו cast

למה ברח? ←
 Why did he run away?

וַיְהִי סַעַר גְּדוֹל בַּיָּם (ד)
 כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסַעַר (יא)
 בְּשַׁלְי הַסַּעַר הַגְּדוֹל הִזָּה עָלֵיכֶם (יב)
 כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסַעַר עָלֵיהֶם (יג)

were afraid וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים (ה)
 feared וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה (יא)
 feared Hashem וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה גְּדוֹלָה אֶת ה' (טז)

Atoner for Your people Israel, whom You have redeemed Lord, and do not let there be innocent blood in the midst of Your people Israel...(Deuteronomy 21, 8)

כָּפַר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ ה' וְאַל תִּתֵּן דָּם נְקִי בְּקֶרֶב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל ... (דברים כ"א, ח)

ראב"ע

Contextuality

Intertextuality

ספר יונה

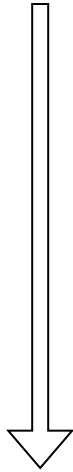
פרק ב

(א) וַיִּמְן ה' דָּג גָּדוֹל לַבְּלַע אֶת יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת:
 (ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱ-לֹהֵי מַמְצֵי הַדָּגָה: (ג) וַיֹּאמֶר

הצלה	צרה	
אל ה' ויענני שמעת קולי:	קראתי מצרה לי מבטן שאול שועתי	הקדמה
בלבב ימים ונהר יסבבני עלי עברו: נגרשתי מנגד עיניך אל היכל קדשך:	(ד) ותשליכני מצולה כל משבריך וגליך (ה) ואני אמרתי אך אוסיף להביט	צרה
תהום יסבבני	(ו) אפמוני מים עד נפש סוף חבוש לראשי: (ז) לקצבי הרים נרדתי	צרה
ה' אלהי: את ה' זכרתי אל היכל קדשך:	ותעל משחת חיי (ח) בהתעטף עלי נפשי ותבוא אליך תפילתי	הצלה
חסדך יעזבו: אזבחה לך ישועתה לה':	(ט) משמרים הבלי שוא (י) ואני בקול תודה אשר נודתי אשעמה	הצלה

(יא) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקַּא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְשָׁה:

קולי
My voice

בקול
Voice of

קראתי
I called

Is Yonah's
prayer a
part of the
book?

(א, ט) וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יָרָאָה גְדוֹלָה אֶת ה'
 וַיִּזְבְּחוּ זִבְחָה לֵה'
 וַיִּדְרוּ נְדָרִים:

ספר יונה

קום קרא ויקם ויקרא - ויקראו ויקם ויקראו

פרק ג

(א) ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר: (ב) קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא אליה

את הקריאה אשר אנכי דבר אליך: (ג) ויקם יונה וילך אל נינוה כדבר ה' ונינוה היתה עיר גדולה לא-להים מהלך שלשת ימים: (ד) ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת: (ה) ויאמינו אנשי נינוה בא-להים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם: (ו) ויגע הדבר אל מלך נינוה ויקם מכסאו ויעבר אדרתו מעליו ויכס שק וישב על האפר: (ז) ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדליו לאמר האדם והבהמה הבקר והצאן אל יטעמו מאומה אל ירעו ומים אל ישתו: (ח) ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל א-להים בחזקה וישבו איש מדרכו הרעה וימו החמס אשר בכפיהם: (ט) מי יודע ישוב ונחם הא-להים ושב מחרון אפו ולא נאבד: (י) וירא הא-להים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה וינחם הא-להים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה:

ראבי"ע

Intertextuality

יונה ג' / ז: ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדליו לאמר האדם והבהמה הבקר והצאן אל יטעמו מאומה אל ירעו ומים אל ישתו:

יונה ג' / ט-י: מי יודע ישוב ונחם האלהים ושב מחרון אפו ולא נאבד: וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה וינחם האלהים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה:

שמות ל"ד, ג: ואיש לא יעלה עמך וגם איש אל ירא בכל ההר גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא:

שמות ל"ב, יב. יד: טוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך... וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו:

Yonah 3, 7: He had them summoned and announced in Nineveh at the behest of the king and his nobles, saying: Man and animal, **the cattle and the flocks** shall not taste anything; they **shall not graze** in the fields and they shall not drink water

Shemot 34, 3: No man shall ascend with you, and no man shall be seen on the entire mountain; **the flocks and the cattle shall not graze** before that mountain.

Yonah 3, 9-10: He who knows - let him repent and God will be **relentful**; He will **turn away from His burning rage**, so that we will not perish. God saw their actions, that they had repented from their evil way. And God **relented concerning the calamity that He had spoken of doing** to them, and He did not do it.

Shemot 32, 12, 14: **Turn back from Your burning rage and reconsider** with regard to the evil for Your people... The Lord **relented concerning the calamity that He had spoken of doing** to His people

ספר יונה

פרק ד

Intertextuality

יונה ג' ו': וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' הֲלוֹא זֶה דְּבַר יְדִי עַד הַיּוֹתֵי עַל אֲדָמַתִּי עַל כֵּן קִדְמַתִּי לְבָרַח תְּרַשֵּׁשָׁה כִּי יִדְעַתִּי כִּי אֵתָה אֶ-ל חֲנֹן וְרַחוּם אֲרָךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְחַמּוּת וְנֶחֱם עַל הַרְעָה:

שמות ל"ד, ו': וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא ה' אֶ-ל רַחוּם וְחֲנֹן אֲרָךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְחַמּוּת:

ה' ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד וחסד (שמות ל"ד, ו')

אנה ה' (א, יד)

(א) וַיִּרַע אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוּלָה וַיַּחֲרֵ לוֹ: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' הֲלוֹא זֶה דְּבַר יְדִי עַד הַיּוֹתֵי עַל אֲדָמַתִּי עַל כֵּן קִדְמַתִּי לְבָרַח תְּרַשֵּׁשָׁה כִּי יִדְעַתִּי כִּי אֵתָה אֶ-ל חֲנֹן וְרַחוּם אֲרָךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְנֶחֱם עַל הַרְעָה: (ג) וַעֲתָה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתֵי מַחֲיִי: (ד) וַיֹּאמֶר ה' הֲהִיטֵב חָרָה לָךְ: (ה) וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקְדָּם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סִכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בְּצַל עֵד אֲשֶׁר יֵרָאֶה מֵה יְהִיָּה בָּעִיר: (ו) וַיִּמְן ה' אֶ-לֵהִים קִיקִיּוֹן וַיַּעַל מַעַל לַיּוֹנָה לְהִיּוֹת צַל עַל רֹאשׁוֹ לְהַצִּיל לוֹ מִרְעָתוֹ וַיִּשְׁמַח יוֹנָה עַל הַקִּיקִיּוֹן שִׁמְחָה גְדוּלָה: (ז) וַיִּמְן ה' אֶ-לֵהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשָּׂחַר לְמַחֲרַת וַתֵּךְ אֶת הַקִּיקִיּוֹן וַיִּיבֹשׁ: (ח) וַיְהִי כַּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמְן אֶ-לֵהִים רוּחַ קָדִים חַרִּישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתֵי מַחֲיִי: (ט) וַיֹּאמֶר אֶ-לֵהִים אֵל יוֹנָה הֲהִיטֵב חָרָה לָךְ עַל הַקִּיקִיּוֹן וַיֹּאמֶר הִיטֵב חָרָה לִי עַד מוֹת: (י) וַיֹּאמֶר ה' אֵתָה חֲסַתְּ עַל הַקִּיקִיּוֹן אֲשֶׁר לֹא עֲמַלְתָּ בוֹ וְלֹא גִדַּלְתָּ שָׁבֹן לִילָה וְבִן לִילָה אָבָד: (יא) וַאֲנִי לֹא אֲחוּס עַל נִינּוּהָ הָעִיר הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הֲרַבָּה מִשְׁתִּים עֲשָׂרָה רַבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמֵינוֹ לְשָׁמְאֵלוֹ וּבַהֲמָה רַבָּה:

דוח-שיח (מילים)
39 יונה
? ה' 3
3 יונה
? ה' 5
5 יונה
? ה' 39

Dialogue (Words)

39 Yonah	? God 3
Yonah 3	? God 5
Yonah 5	? God 39

God Yonah

(ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וַיֹּאמֶר

אֲנִי ה' הֲלוֹא זֶה דְּבַר יְדִי עַד הַיּוֹתֵי עַל אֲדָמַתִּי עַל כֵּן קִדְמַתִּי לְבָרַח תְּרַשֵּׁשָׁה כִּי יִדְעַתִּי כִּי אֵתָה אֶ-ל חֲנֹן וְרַחוּם אֲרָךְ אֲפִים וְרַב חֶסֶד וְנֶחֱם עַל הַרְעָה: (ג) וַעֲתָה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתֵי מַחֲיִי: 39

3

(ד) וַיֹּאמֶר ה' הֲהִיטֵב חָרָה לָךְ?

3

(ח) וַיְהִי כַּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמְן אֶ-לֵהִים רוּחַ קָדִים חַרִּישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשְׁאַל אֶת נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתֵי מַחֲיִי:

5

(ט) וַיֹּאמֶר אֶ-לֵהִים אֵל יוֹנָה הֲהִיטֵב חָרָה לָךְ עַל הַקִּיקִיּוֹן ? וַיֹּאמֶר הִיטֵב חָרָה לִי עַד מוֹת:

5

(י) וַיֹּאמֶר ה' אֵתָה חֲסַתְּ עַל הַקִּיקִיּוֹן אֲשֶׁר לֹא עֲמַלְתָּ בוֹ וְלֹא גִדַּלְתָּ שָׁבֹן לִילָה וְבִן לִילָה אָבָד: (יא) וַאֲנִי לֹא אֲחוּס עַל נִינּוּהָ הָעִיר הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הֲרַבָּה מִשְׁתִּים עֲשָׂרָה רַבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמֵינוֹ לְשָׁמְאֵלוֹ וּבַהֲמָה רַבָּה ? 39

39

ספר יונה

פרק ב

פרק א

נינוה = 'עיר הדג'
וימן ה' דג גדול

(א) ויהי דבר ה' אל יונה בן אַמְתַּי לֵאמֹר: (ב) קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא עליה כי עלתה רעתם לפני: (ג) ויקם יונה לברח תרשישה מלפני ה' וירד ויפו וימצא אַנְיָה בַּאֵה תרשיש וימן שַׁכְרָה וירד בָּהּ לבוא עִמָּהֶם תרשישה מלפני ה':

(ד) וה' הטיל רוח גדולה אל הים והי סער גדול בים והאנִיָּה חִשְׁבָה להִשָּׁבֵר: (ה) וייראו המלכים ויִזְעָקוּ אִישׁ אֶל אֶלְהֵיָו ויטלו את הפלים אשר באַנְיָה אל הים להקל מעליהם ויונה ירד אל ירקתי הספינה וישכב וירדם: (ו) ויקרב אליו רב החבל ויאמר לו מה לך נָדָם **קום קרא אל אֶל־לַיְיִךְ** אולי יתעשת הַא־לֵהִים לָנוּ וְלֹא נֵאבֵד: (ז) ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות ונזעה בַשְּׁלֵמִי הרעה הזאת לנו ויפלו גורלות ויפל הגורל על יונה: (ח) ויאמרו אליו הגידיה נָא לנו באֲשֶׁר לָמִי הרעה הזאת לנו מה מלאכתך וּמֵאֵן תְּבוֹא מֵה אֲרָצְךָ וְאִי מִזֶּה עִם אֶתָּה: (ט) ויאמר אליהם עברי אִנְכִי וְאֵת ה' אֶל־לֵהִי הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרָא אֲשֶׁר עָשָׂה אֵת הַיָּם וְאֵת הַיַּבְשָׁה: (י) וייראו האנשים ירָאָה גְדוּלָּה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מה זאת עשית כי יָדַעְנוּ הַאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנֶיךָ ה' הוּא בָרַח כִּי הִגִּיד לָהֶם: (יא) ויאמרו אליו מה נַעֲשֶׂה לָךְ וְיִשְׁתַּק הַיָּם מֵעַלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעַר: (יב) ויאמר אליהם שאוני וְהִטְלִינִי אֶל הַיָּם וְיִשְׁתַּק הַיָּם מֵעַלֵיכֶם כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בִשְׁלֵי הַסֹּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם: (יג) ויחֲתֹרוּ הַאֲנָשִׁים לְהַשִּׁיב אֶל הַיַּבְשָׁה וְלֹא יָכְלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעַר עַלֵיהֶם: (יד) ויקראו אל ה' ויאמרו אָנָּה ה' אֵל נָא נִבְדָּה בְּנַפְשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאֵל תִּתֵּן עֲלֵינוּ דָם נָקִיָּה כִּי אֵתָּה ה' כַּאֲשֶׁר חִפַּצְתָּ עֲשִׂיתָ: (טו) וישאו את יונה ויטלוהו אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעֵזֵוּ: (טז) וייראו האנשים ירָאָה גְדוּלָּה אֵת ה' וַיִּזְבְּחוּ זִבְחַ לַה' וַיִּרְדּוּ נְדָרִים:

הטיל ויטלו והטילני ויטלוהו
יהי סער גדול בים
כי הים הולך וסער
בשלי השער הגדול הזה עליכם
כי הים הולך וסער עליהם
יהי יראו המלכים
וייראו האנשים
וייראו האנשים ויראו מיראה את ה'
כפר לעמד ישראל
אשר פדית ה'
ואל תתן דם נקי
בקרוב עמד ישראל
... (דברים כ"א, ח)

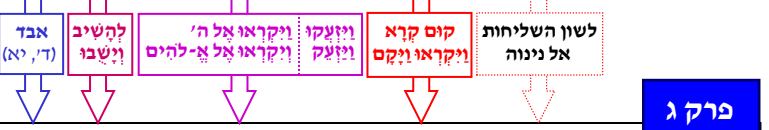
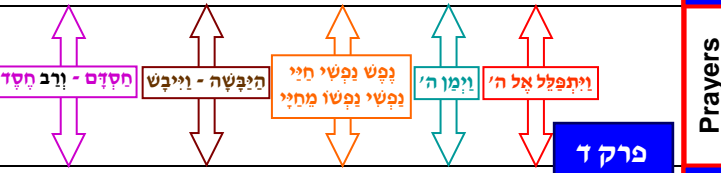
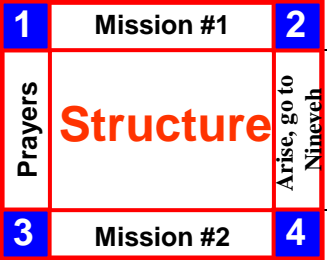
(א) וימן ה' דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות:
(ב) ויתפלל יונה אל ה' אֶל־לֵהִי מִמְעַי הַדָּגָהּ: (ג) ויאמר

ירד - עלה
עלתה רעתם לפני:
... וירד ויפו
לקצבי הרים ירדתי
ותפל משחת חיי

הים - ימים
להשבר - משבריד
בנפש - עד נפש, נפשי
ברח - ברחיה

היבשה
זבח ונדר

(א) ויַרְעֵה אֶל יוֹנָה רָעָה גְדוּלָּה וַיַּחֲרֹ לוֹ: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' ויאמר אָנָּה ה' הֲלוֹא זֶה דְּבָרִי עַד הַיּוֹתָ עַל אֲדָמַתִּי עַל כֵּן קִדְמַתִּי לְבָרַח תְּרַשִּׁישָׁה כִּי יַדְעַתִּי כִּי אֵתָּה אֱל־לֵהִי חֲנּוּן וְרַחוּם אֲרָךְ אַפַּיִם וְרַב חֲסֵד וְנִחָם עַל הַרְעָה: (ג) וַעֲתָה ה' קַח נָא אֶת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: (ד) ויאמר ה' הֲהִיטַב תְּרָה לָךְ: (ה) ויצא יונה מן העיר וישב מִקְדָּם לְעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סִכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בְּצַל עֵד אֲשֶׁר יָרָאָה מֵה יְהִיָּה בְּעִיר: (ו) וימן ה' אֶל־לֵהִים ויקראו ויעל מעל ליונה להיות צל על ראשו להציל לו מַרְעָתוֹ וישמח יונה על הקיקיון שִׁמְחָה גְדוּלָּה: (ז) וימן הַא־לֵהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר לִמְחַרַת וַתֵּךְ אֵת הַקִּיקְיוֹן וַיִּיבֹשׁ: (ח) ויהי כְּזֵרֵחַ הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמְנַח אֶל־לֵהִים רוח קְדִים חֲרִישִׁית וַתֵּךְ הַשָּׁמֶשׁ עַל רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלֵּף וַיִּשָּׂאֵל אֵת נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי: (ט) ויאמר אֶל־לֵהִים אֵל יוֹנָה הֲהִיטַב חֲרָה לָךְ עַל הַקִּיקְיוֹן וַיֹּאמֶר הִיטַב חֲרָה לִי עַד מוֹת: (י) ויאמר ה' אֵתָּה חִסַּת עַל הַקִּיקְיוֹן אֲשֶׁר לֹא עֲמַלְתָּ בוֹ וְלֹא גָדַלְתָּ שְׁבוֹן לִלְלָה הִנֵּה וְבוֹן לִלְלָה אֲבָד: (יא) וַאֲנִי לֹא אֲחֹס עַל נִינוּהָ הָעִיר הַגְּדוּלָּה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּיִם עֲשָׂרָה רְבוּ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יָמֵינוּ לְשִׁמְאָלוֹ וְהִקְמָה רָבָה:

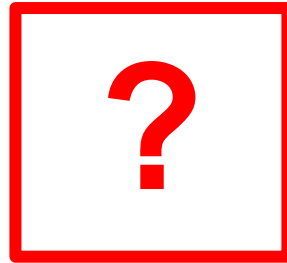
רעה וחרון
מי יודע - ידעתי
וירא - ראה

(א) ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר: (ב) קום לך אל נינוה העיר הגדולה וקרא אליה את הקריאה אשר אנכי דבר אליך: (ג) ויקם יונה וילך אל נינוה כדבר ה' ונינוה היתה עיר גדולה לא־להים מהלך שלשת ימים: (ד) ויחל יונה לבוא בעירי מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינוה תהפכת: (ה) ויאמינו אנשי נינוה בא־להים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם: (ו) ויגע הדבר אל מלך נינוה ויקם מִפְסָאוֹ וַיַּעֲבֵר אֲדָרְתוֹ מֵעַלְיוֹ וַיִּכַּס שָׂק וישב על האפר: (ז) ויזעק ויאמר בנינוה מטעם המלך וגדליו לאמר האדם והבהמה הבקר והצאן אל יטעמו מאומה אל ירעו מיים אל ישותו: (ח) ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אֶל־לֵהִים בחזקה וישבו איש מִדְּרֹכוֹ הַרְעָה וּמִן הַחֲמֵס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם: (ט) מי יודע יטוב ונחם הַא־לֵהִים ושב מחרון אפו וְלֹא נֵאבֵד: (י) וירא הַא־לֵהִים אֵת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְּרָכֵם הַרְעָה וַיִּנְחָם הַא־לֵהִים עַל הַרְעָה אֲשֶׁר דָּבַר לַעֲשׂוֹת לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:

דוח-חיים (מילים)
39 יונה
3 ה' ?
3 יונה
3 ה' ?
5 יונה
3 ה' ?

למה ברח ?

א. "ורחמיו על כל מעשיו" - במיוחד כשהם חוזרים בתשובה.
יתרונות: רחמי ה' על נינוה מוצגים בסוף הספר כמסר עיקרי ליונה.
חסרונות: קשה להבין את התנגדותו הקנאית של יונה לשליחותו לנינוה

ג. יונה לא מוכן להיות נביא שקר, כי ידע מראש שנבואתו לא תתקיים.
יתרונות: יונה מסביר במפורש את סיבת בריחתו בגלל חששותיו, שה' ירחם על נינוה (ד', ב).
חסרונות: קשה להבין את התנגדותו הקנאית של יונה, ולמה הוא מבקש למות על כך.

ד. סיפור בריחתו של יונה מלמד, שדבר ה' יקום ו"שאין אדם יכול לברוח מפני השם" (אבודרהם)

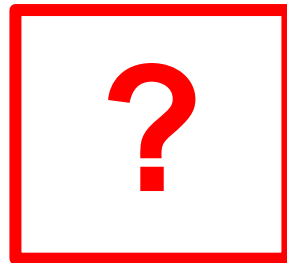
יתרונות: = מסר של שני הפרקים
חסרונות: למה יונה מתנגד עד כדי כך? משמעות נינוה וחזרתם בתשובה?

Why did he run away?

1. His mercy extends to all His creations – especially when they do Teshuva

Pros: God's compassion on Nineveh is presented at the end of the book as a primary message to Yonah

Cons: Difficult to understand Yonah's extreme opposition to the mission to Nineveh

3. Yonah is not prepared to be a false prophet, since he knew from the outset that his prophecy would not be fulfilled

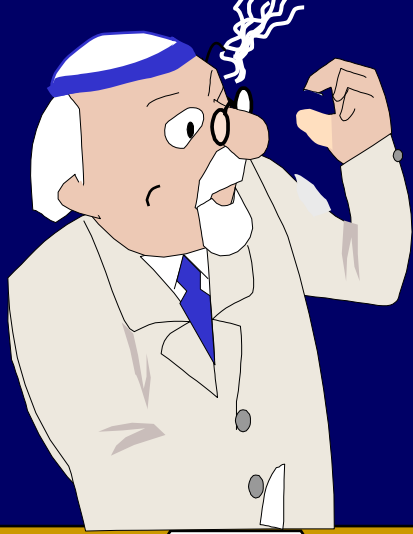
Pros: Yonah clearly explains that his running away is due to his fear that God will have mercy on Nineveh (4, 2)

Cons: Difficult to understand Yonah's extreme opposition and why he is willing to die for it

4. The story of Yonah's running away teaches that God's word will come to pass and 'no man can escape from God' (Abudarham)

Pros: = the message of two chapters

Cons: Why would Yona be so opposed to this extent? Is it the significance of Nineveh and their repentance?

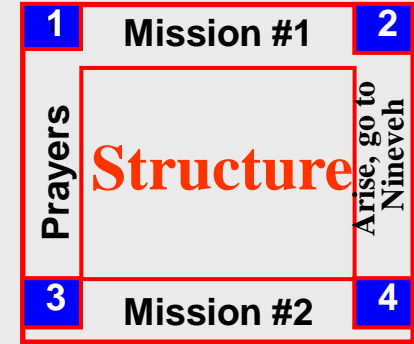
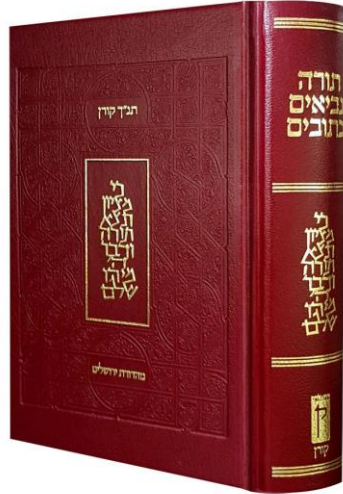
B

והקשרו
& its context

Intertextuality

A

ספר יונה
Book of Yonah

www.tefilah.org

b.gesund@gmail.com

בני גזונדהייט "עיונים בספר יונה"
בתוך אמנון בזק (עורך) "וביום צום כיפור יחתמו - קובץ מאמרים על יום
הכיפורים", הוצאת תבונות, תשס"ה, 151-197.

Book of Yonah

Intertextuality

- Yonah ben Amitai – in the Tanach
- Nineveh, capitol of the Assyrian kingdom – background in Tanach
- The Book of Yonah in Trei Asar (12 Minor Prophets)
- Nineveh – historical background
- Repentance of the people of Nineveh in the Tanach

Intertextuality

יונה – רקע במקרא

יִרְבְּעָם בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ 784 – 748 לפנה"ס על מלכות ישראל (41 שנה!) אחרי אביו יואש.

יונה בן אמיתי ניבא בתקופתו והרחיב את גבול ישראל

מלכים ב י"ד: (כג) בְּשָׁנַת חֲמִשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה לְאַמְצִיָּהוּ בֶן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ יִרְבְּעָם בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה: (כד) וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי ה' לֹא סָר מִכָּל חַטָּאוֹת יִרְבְּעָם בֶּן נְבַט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל: (כה) הוּא הֵשִׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמַת עַד יָם הָעֲרָבָה כַּדְּבַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד **עֲבָדוֹ יוֹנָה בֶן אַמְתִּי הַנְּבִיא** אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר: (כו) כִּי רָאָה ה' אֶת עֲנֵי יִשְׂרָאֵל מְרָה מְאֹד וְאַפְסֵם עָצוּר וְאַפְסֵם עָזוּב וַאֲיִן עֶזֶר לְיִשְׂרָאֵל: (כז) וְלֹא דִבֶּר ה' לְמַחֹת אֶת שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַיִּזְשִׁיעֵם בְּיַד יִרְבְּעָם בֶּן יוֹאָשׁ: (כח) וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יִרְבְּעָם וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר נִלְחַם וְאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת דְּמָשֶׁק וְאֶת חֲמַת לְיְהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:

מלכים ב ט"ו, כז-כט: בְּשָׁנַת חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ פָּקַח בֶּן רַמְלִיָּהוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן עָשָׂרִים שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָי ה' לֹא סָר מִן חַטָּאוֹת יִרְבְּעָם בֶּן נְבַט אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל: בִּימֵי פָקַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בָּא **תִּגְלַת פְּלֶאָסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר**... וַיִּגְלַם **אַשּׁוּרָה**:

Intertextuality

Yonah in the Tanach

Yorovam ben Yoash 748 -784 BCE was king of Israel for 41 years after the death of his father Yoash and expanded the border of Israel. **Yonah ben Amitai prophesied during this period.**

II Kings 14, 23-29: During the fifteenth year of Amatzayahu son of Yoash, king of Judah, Yorovam son of Yoash, king of Israel, became king in Samaria and reigned for forty-one years. He did evil in the eyes of the Lord; he did not turn away from all the sins of Yorovam son of Nevat, who caused Israel to sin. He [Yorovam ben Yaosh] restored the border of Israel from Levo Hamat to the sea of the Arava in accordance with the word of the Lord, God of Israel, that He spoke by means of **His servant Yonah son of Amitai, the prophet**, who was from Gat Hefer. For the Lord saw the affliction of Israel, very downtrodden, as no one was protected and no one was supported, and there was no helper for Israel. But the Lord had not determined to erase the name of Israel from beneath the heavens and He saved them by means of Yorovam son of Yoash. The rest of the matters of Yorovam and everything that he did, and his might, how he made war and how he restored Damascus and Hamat to Judah from Israel, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel? Yorovam lay with his fathers, with the kings of Israel, and Zekharya his son reigned in his place.

II Kings 15, 27-29: In the fifty-second year of Azarya king of Judah, Pekah son of Remalyahu became king over Israel in Samaria for twenty years. He did evil in the eyes of the Lord; he did not turn away from the sins of Yorovam ben Nevat, who caused Israel to sin. During the days of Pekah king of Israel, **Tiglat Pileser king of Assyria** came. And he took Iyon, Avel Beit Maakha, Yanoah, Kedesh, Hatzor, the Gilad and the Galilee, all the land of Naphtali, and he exiled them to **Assyria**.

Intertextuality

נינוה בירת מלכות אשור

בראשית י', יא-יב: מן הארץ ההוא יצא אשור ויבן את **נינוה** ואת רחבת עיר ואת כלח: ואת רסן בין **נינוה** ובין כלח הוא העיר הגדלה:

מלכים ב י"ט, לד-לו: וגנותי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי: ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה **אשור** מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים: ויסע וילך וישב **סנחריב מלך אשור** וישב ב**נינוה**:

נחום א', א-ג: משא **נינוה** ספר חזון נחום האלקשי: אל קנוא ונקם ה' נקם ה' ובעל חמה נקם ה' לצריו ונוטר הוא לאיביו: ה' ארך אפים וגדול וגדל כח ונקמה לא ינקה ה' בסופה ובשערה דרכו וענן אבק רגליו:

נחום ב', ט: ו**נינוה** כברכת מים מימי היא והמה נסים עמדו עמדו ואין מפנה:

נחום ג', ז: והיה כל ראיך יהוד ממך ואמר שדדה **נינוה** מי ינוד לה מאין אבקש מנחמים לך:

צפניה ב', יג: ויט ידו על צפון ויאבד את **אשור** וישם את **נינוה** לשממה ציה כמדבר:

Intertextuality

ספר יונה בתוך תרי עשר

מלאכי	זכריה	חגי	צפניה	חבקוק	נחום	מיכה	יונה	עובדיה	עמוס	יואל	הושע
-------	-------	-----	-------	-------	------	------	------	--------	------	------	------

וישם את **נינוה**
 לשממה ציה
 כמדבר

משא **נינוה**
 ספר חזון
 נחום האלקשי

קום לך אל
נינוה העיר
 הגדולה

יונה ג', ח-ט: ויתבסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל
 אלהים בחזקה וישבו איש מדרך הרעה ומן החמס אשר
 בכפיהם: **מי יודע ישוב** ונחם האלהים ושב מחרון אפו ולא
 נאבד:

יונה ד', ב: ויתפלל אל ה' ויאמר אנה ה' הלוא זה דברי עד
 היותי על אדמתי על פן קדמתי לברח תרשישה כי ידעתי
 כי אתה אל **תנון ורחום** **ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה**:

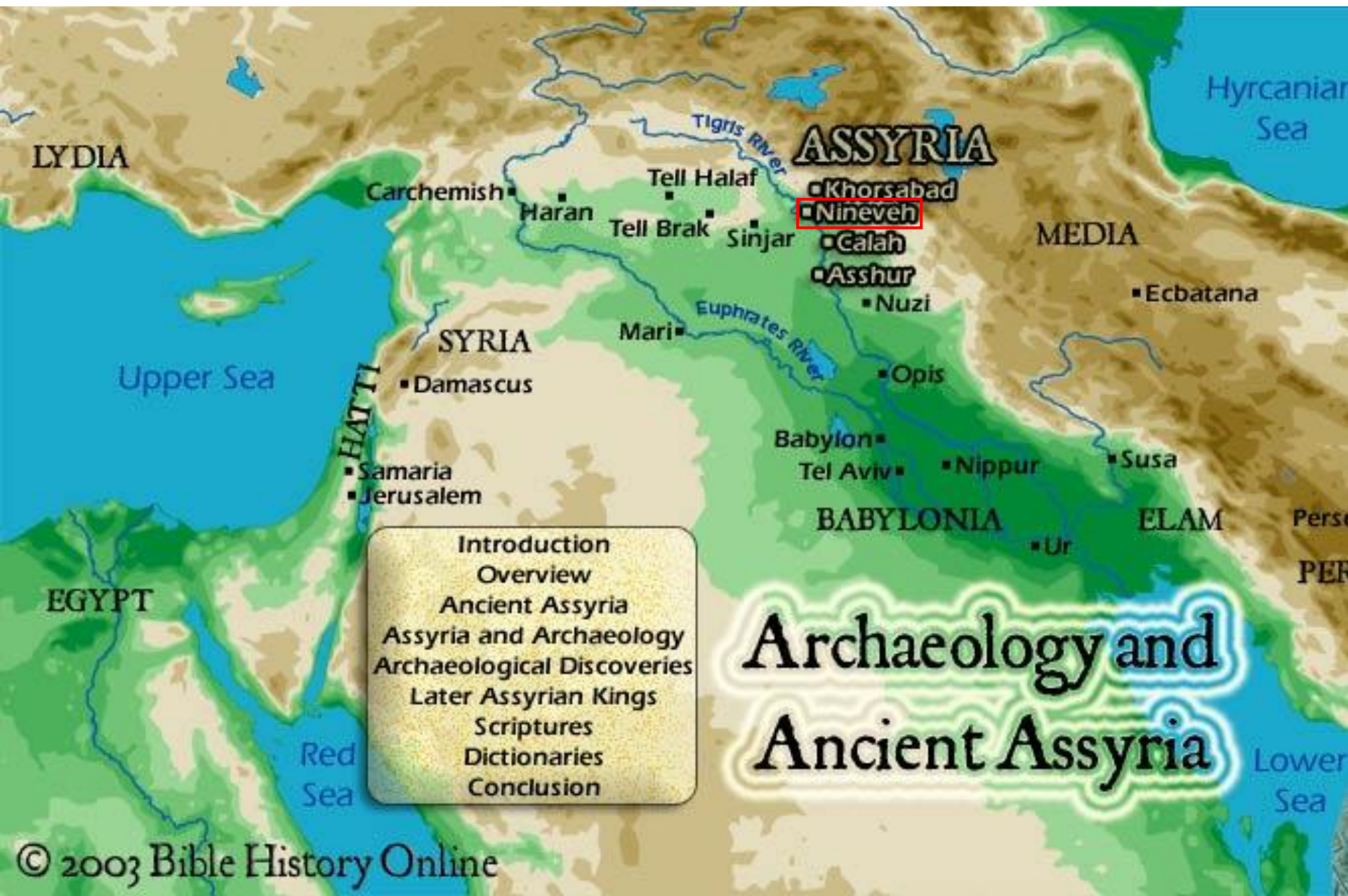
יואל ב', יב-יד: וגם עתה נאם ה' שבו
 עדי בכל לבבכם ובעזים ובבכי
 ובמספד: וקרעו לבבכם ואל בגדיכם
 ושובו אל ה' אלהיכם כי **תנון ורחום**
 הוא **ארך אפים ורב חסד ונחם על**
הרעה: **מי יודע ישוב** ונחם והשאיר
 אחריו ברכה מנחה ונסד לה' אלהיכם:

Nineveh and Yonah

Historical Context

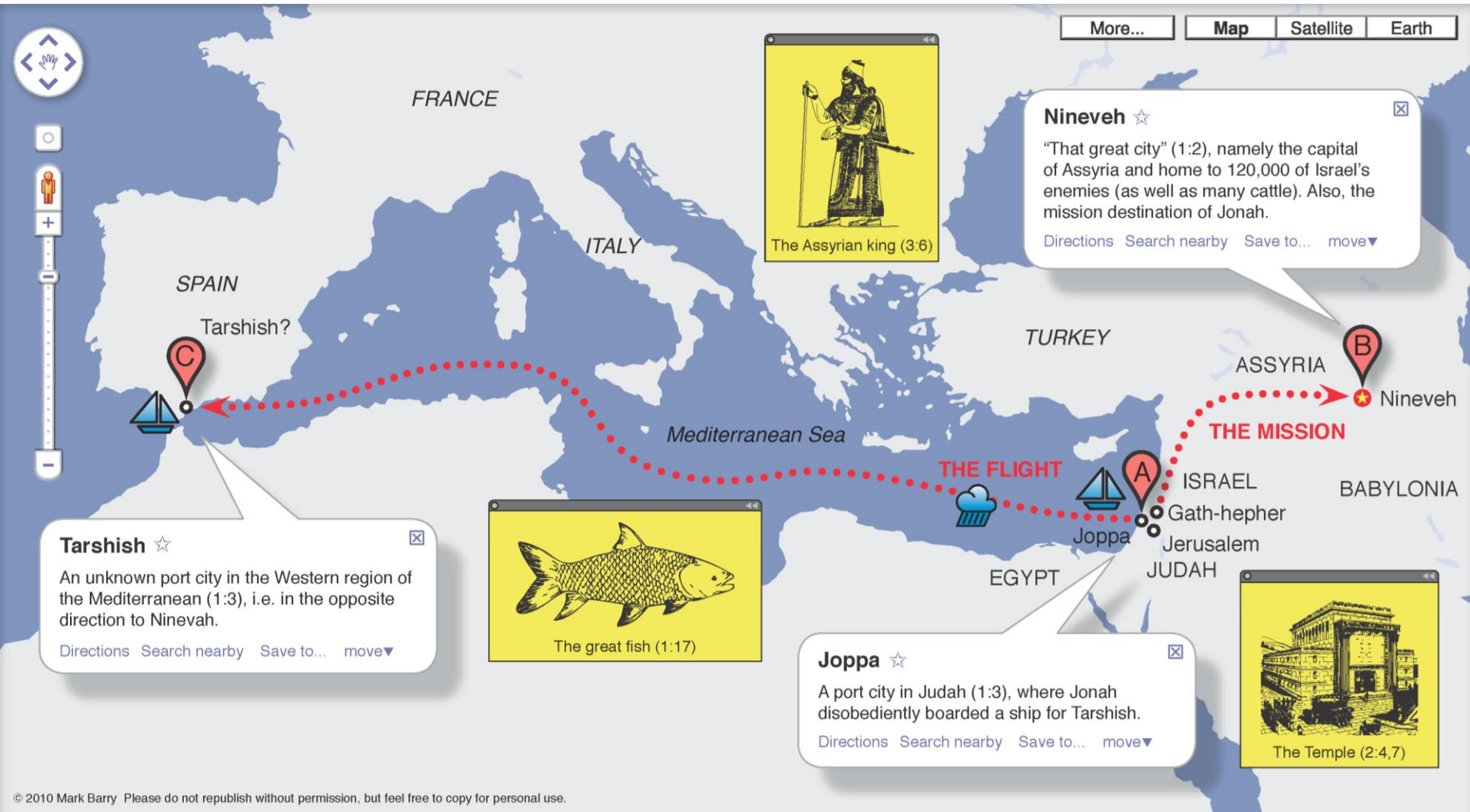
Nineveh =
City of the Fisherman,
House of Fish

- Introduction
- Overview
- Ancient Assyria
- Assyria and Archaeology
- Archaeological Discoveries
- Later Assyrian Kings
- Scriptures
- Dictionaries
- Conclusion

Archaeology and Ancient Assyria

More... Map Satellite Earth

Nineveh ☆

"That great city" (1:2), namely the capital of Assyria and home to 120,000 of Israel's enemies (as well as many cattle). Also, the mission destination of Jonah.

Directions Search nearby Save to... move▼

ASSYRIA

B Nineveh

THE MISSION

THE FLIGHT

ISRAEL

Gath-hepher

Joppa

Jerusalem

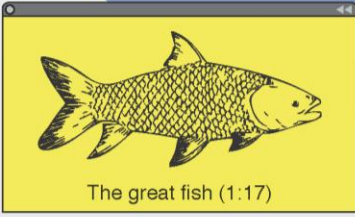
JUDAH

EGYPT

Joppa ☆

A port city in Judah (1:3), where Jonah disobediendly boarded a ship for Tarshish.

Directions Search nearby Save to... move▼

Tarshish ☆

An unknown port city in the Western region of the Mediterranean (1:3), i.e. in the opposite direction to Ninevah.

Directions Search nearby Save to... move▼

This "exceeding great city" lay on the eastern or left bank of the river Tigris, along which it stretched for some 30 miles, having an average breadth of 10 miles or more from the river back toward the eastern hills. This whole extensive space is now one immense area of ruins. Occupying a central position on the great highway between the Mediterranean and the Indian Ocean, thus uniting the East and the West, wealth flowed into it from many sources, so that it became the greatest of all ancient cities.

Archaeology

Today, Nineveh's location is marked by two large mounds, Kouyunjik and Nebi Yunus ("Prophet Jonah"), and the remains of the city walls (about 12 km/7.5 mi in circumference). Kouyunjik has been extensively explored. The other mound, Nebi Yunus, has not been extensively explored, because there is a Muslim shrine dedicated to the prophet Jonah on the site. It is situated on the east bank of the Tigris River just opposite modern Mosul.

Nineveh in its glory was ([Jonah 3:4](#)) an "exceeding great city of three days' journey", i.e., probably in circuit. This would give a circumference of about 60 miles. At the four corners of an irregular quadrangle are the ruins of Kouyunjik, Nimrud, Karamless and Khorsabad. These four great masses of ruins, with the whole area included within the parallelogram they form by lines drawn from the one to the other, are generally regarded as composing the whole ruins of Nineveh

This "exceeding great city" as it is called in the Book of Jonah, lay on the eastern bank of the Tigris, along which it stretched for some 50 kilometres (30 miles), having an average breadth of 20 km (10 mi) or more from the river back toward the eastern hills

© Peter Langer - Associated Media Group
www.peterlanger.com

© Peter Langer - Associated Media Group
www.peterlanger.com

Intertextuality & History Context

●
Nineveh
City of Assyria
(destroyed 612
BCE by Babylon)

~~Yisrael
722 BCE
Assyria~~

Yehuda
586 BCE
Babylon

Repentance of the People of Nineveh

ירמיהו י"ח, יא: וְעַתָּה אָמַר נָא אֵל אִישׁ יְהוּדָה וְעַל יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' הִנֵּה אֲנֹכִי יוֹצֵר עֲלֵיכֶם רָעָה וְחֹשֶׁב עֲלֵיכֶם מַחֲשָׁבָה שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וְהִיטִיבוּ דְרָכֵיכֶם וּמַעַלְלֵיכֶם:

ירמיהו כ"ה, ה: לֵאמֹר שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וּמַרְעַ מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַן ה' לָכֶם וּלְאֲבוֹתֵיכֶם לְמַן עוֹלָם וְעַד עוֹלָם:

ירמיהו כ"ו, ג: אֲוִלִי יִשְׁמְעוּ וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וּנְחַמְתִּי אֶל הַרְעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם מִפְּנֵי רָע מַעַלְלֵיהֶם:

ירמיהו ל"ה, טו: וְאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת כָּל עֲבָדֵי הַנְּבִאִים הַשְּׂפִימִים וְשָׁלַח לֵאמֹר שׁוּבוּ נָא אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וְהִיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאֵל תֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים לְעַבְדָם וּשְׁבוּ אֶל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וּלְאֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת אַזְנוֹכֶם וְלֹא שָׁמַעְתֶּם אֵלַי:

ירמיהו ל"ו, ג: אֲוִלִי יִשְׁמְעוּ בֵּית יְהוּדָה אֶת כָּל הַרְעָה אֲשֶׁר אֲנֹכִי חֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת לָהֶם לְמַעַן יֵשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וְסִלַּחְתִּי לְעֹנָם וּלְחַטָּאתָם... אֲוִלִי תִפְּל תְּחַנְּתֶם לְפָנַי ה' וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה כִּי גָדוֹל הָאָף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל הָעָם הַזֶּה:

יונה ג', ח: וַיִּתְּכְסוּ שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים בְּחִזְקָה וַיֵּשְׁבוּ אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה וּמִן הַחֲמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם:

Artist's impression of Assyrian palaces from *The Monuments of Nineveh* by Sir [Austen Henry Layard](#), 1853

<https://www.worldhistory.org/nineveh/>

The Prophet Jonah before the Walls of Nineveh, drawing by [Rembrandt](#), c. 1655

John Martin, The Fall of Nineveh

למה ברח ?

א. "ורחמיו על כל מעשיו" - במיוחד כשהם חוזרים בתשובה.
יתרונות: רחמי ה' על נינוה מוצגים בסוף הספר כמסר עיקרי ליונה.
חסרונות: קשה להבין את התנגדותו הקנאית של יונה לשליחותו לנינוה

ב. יונה התנגד להחזיר את מלכות אשור הפושעת בתשובה, כי הם אמורים להחריב את ישראל

יתרונות: יש הקשר היסטורי ופוליטי לעיר נינוה בירת מלכות אשור, ולנבואת יונה בן אמיתי הנזכרת בספר מלכים, ולהקשר של תרי עשר נביאים.
חסרונות: "העיקר חסר מן הספר" (להסביר ספר ע"פ ספר אחר? מגילת אסתר – על פי עזרא ג')

ג. יונה לא מוכן להיות נביא שקר, כי ידע מראש שנבואתו לא תתקיים.

יתרונות: יונה מסביר במפורש את סיבת בריחתו בגלל חששותיו, שה' ירחם על נינוה (ד', ב).
חסרונות: קשה להבין את התנגדותו הקנאית של יונה, ולמה הוא מבקש למות על כך.

ד. סיפור בריחתו של יונה מלמד, שדבר ה' יקום ו"ש אין אדם יכול לברוח מפני השם" (אבודרהם)

יתרונות: = מסר של שני הפרקים
חסרונות: למה יונה מתנגד עד כדי כך? משמעות נינוה וחזרתם בתשובה?

בני גזונדהייט "עיונים בספר יונה" בתוך אמנון בזק (עורך) "וביום צום כיפור ייחתמון - קובץ מאמרים על יום הכיפורים", הוצאת תבונות, תשס"ה, 151-197.

Why did he run away?

1. His mercy extends to all His creations – especially when they repent

Pros: God's compassion on Nineveh is presented at the end of the book as a primary message to Yonah

Cons: Difficult to understand Yonah's extreme opposition to the mission to Nineveh

2. Yonah objects to the repentance of the sinful Assyrian kingdom, since they are supposed to destroy Israel

Pros: Historical and political context of Nineveh, capitol of Assyria, and the prophesy of Yonah ben Amitai, noted in the books of Kings and the Minor Prophets

Cons: The main point is missing from the book (can one book be explained by another? The Book of Esther according to Ezra chapter 3)

3. Yonah is not prepared to be a false prophet, since he knew from the outset that his prophesy would not be fulfilled

Pros: Yonah clearly explains that his running away is due to his fear that God will have mercy on Nineveh (4, 2)

Cons: Difficult to understand Yonah's extreme opposition and why he is willing to die for it

4. The story of Yonah's running away teaches that God's word will come to pass and 'no man can escape from God' (Abudarham)

Pros: = the message of two chapters

Cons: Why would Yona be so opposed to this extent? What is the importance of Nineveh and their repentance?

Talmud Megilah 31a:

On Yom Kippur ... during Mincha ... they read as the *haftara* the book of Yonah

**מסכת מגילה ל"א ע"א:
ביום הכּפּוּרִים ... בַּמִּנְחָה
... מִפְּטִירֵי בְיוֹנָה**

Tractate Taanit 2, Mishna 1: "on fast days...the eldest member of the community says to the congregation statements of reproof: Our brothers, it is not stated with regard to the people of Nineveh: And God saw their sackcloth and their fasting. Rather, the verse says: "And God saw their deeds, that they had turned from their evil way" (Yonah 3). And in the Prophets it says: "And rend your hearts and not your garments, and return to the Lord your God" (Yoel 2).

משנה תענית פ"ב מ"א: "סדר תעניות כיצד... הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו לא נאמר באנשי נינוה "וירא אלהים את שקם ואת תעניתם" אלא "וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה" (יונה ג'), ובקבלה הוא אומר "וקרעו לבבכם ואל בגדיכם" (יואל ב')

Abudarham (order of prayers on Yom Kippur)

This haftara comes to teach all people that no one can escape from God if they sinned, as it is written (Tehillim 139, 7) "Where can I go from Your spirit? And where can I flee from Your presence? If I ascend to heaven, You are there; if I lie down in the netherworld, Your are there".

אבודרהם (סדר תפלת יום הכּפּוּרִים): והטעם להפטרה זו ללמד לבני העולם שאין אדם יכול לברוח מפני השם אם עבר עבירות כמו שכתוב "אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך" (תה' קלט, ז)

The repentance of the sailors, the people of Nineveh; Yonah's communication with God. Despite the wickedness of Nineveh, capitol of Assyria, God wants them to return to the right path and to have mercy on them (Micha 7:16-20, end of the haftara)

תשובתם של המלחים, אנשי נינוה; יונה מתקשר עם ה'. למרות רשעתה של נינוה בירת אשור, ה' ביקש להחזירם למוטב ולרחם עליהם (מיכה ז' כסוף ההפטרה)